

בשבילי הפרשה

ישיבת מיר ירושלים

גיליון שבועי לתלמידי, בוגרי וידידי ישיבת מיר

פרשת בלק, תשפ"ד

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD - 8:11	Minneapolis, MN - 8:35
Brooklyn, NY - 8:04	Miami, FL - 7:54
Chicago, IL - 8:00	Monsey, NY - 8:06
Houston, Texas - 8:03	Montreal, Quebec - 8:18
Johannesburg, S. Africa - 5:17	Passaic, NJ - 8:05
Lakewood/Deal, NJ - 8:03	Toronto, Ontario - 8:35
London, UK - 8:51	Yerushalayim - 7:08
Los Angeles, CA - 7:44	Zurich, Switzerland - 8:56

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

אל תצר את מואב

כתיב ויגר מואב וכו' עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו וכו', וע' תוס' ב"ק ל"ח שפי' לשון ילחכו דבאמת אין לו לחוש שישראל יעשו מלחמה דהרי נצטוו אל תצר את מואב, אך מ"מ יש לחוש על לחיכה בעלמא.

והנה בעיקר האיסור, דעת הרמב"ן דאיסור לא תתגר במלחמה הוא לדורות, וע' גר"ח על הש"ס ליישב דעת הרמב"ם שהיה איסור עד סוף הכיבוש הראשון.

וע' רמב"ן דברים כ"ג ז' שהקשה לשיטתו מאי קמ"ל לא תדרוש שלומם כיון דבלא"ה אסור לערוך עמהם מלחמה, ותי' "והנראה אלי במלחמת עמון אסרה הכתוב לדורות וכו' א"כ הכתוב שאמר לא תדרוש ציוה אם נלחם עליהם במה שכבשו הם מן העמים".

ומבואר ברמב"ן הנ"ל דמה שמואב כובש מאחרים אין בו איסור אל תצר את מואב, ויש בו איסור לא תדרוש שלומם. ונראה דדין אל תצר את מואב הוא דוקא במקום ירושתו שלו. (וביותר מבואר כן הרמב"ן שם דס"ל שהאיסור אל תצר את מואב נשאר לעולם, ולשיטתו כתב בספהמ"צ דע"כ צריך לתרץ המעשה דדוד כי עיקר איסור התורה הוא להוציאם מארצם ולא להרוג קצת מהם, ולשיטתו הרי ע"כ עיקר האיסור תולה בארצם ולא באנשים).

אכן בפרשת דרכים דרוש ז' מפרש הא דכתיב בפ' דברים ב' אל תצר את מואב וכו' רפאים יחשבו אף הם (פירש"י אתה סבור שזו ארץ רפאים שנתתי לו לאברהם וכו' אבל לא זו היא כי אותם רפאים הורשתי מפני בני לוט והושבתים תחתם), ובשעיר ישבו החורים לפנים ובני עשו יירשום וישמדום מפניהם וישבו תחתם, כאשר עשה ישראל לארץ ירשתו אשר נתן ה' להם.

ותמה שם הפרשד"ר מה כוונת הפסוק כאשר עשה ישראל לארץ ירושתו אשר נתן ה' להם. ופי' דכמו שאמרנו בגיטין ל"ח עמון ומואב טהרו בסיחון כמו"כ איפכא דרפאים נאסרו משום שישבו שם בני מואב. וזהו כוונת הפסוק אל תצר את מואב וכו', ואף כי רפאים יחשבו אף הם, שמתחילה היה של רפאים, ומ"מ עכשיו הוא בכלל אל תצר את מואב, (וכן חידוש זה גם בשעיר ובשעיר ישבו החורים לפנים ובני עשו יירשום, ומ"מ עכשיו הוי בכלל האיסור), ומביא ראיה כאשר עשה ישראל לארץ ירשתו אשר נתן ה' להם, והיינו הא דעמון ומואב טהרו בסיחון. ונמצא דאיסור על עמון ומואב, חלקו הותר ע"י סיחון אך ניתוסף ארץ רפאים בכלל האיסור עפ"י אותו טעם.

ועכ"פ מבואר מדבריו דאף שמתחילה היה של רפאים מ"מ עכשיו הוא בכלל אל תצר את מואב. והביא כן מרש"י להדיא. וזה דלא כרמב"ן הנ"ל. ובאמת הרמב"ן שם חולק על פירש"י בהא דכתיב רפאים יחשבו אף הם ומפרש דאדרבה ארץ זה מעולם היתה ארץ מואב. וכן הביא הפרשת דרכים שהרמב"ן כתב פ"י אחר בהא דכתיב כאשר עשה ישראל לארץ ירשתו אשר נתן ה' להם, ונראה דהרמב"ן לשיטתו ע"כ לית ליה פ"י הפרשת דרכים.

וירא פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן (כה, ז)

בן אלעזר בן אהרן הכהן" וגו'. וצ"ב: מדוע ייחסו אותו כאן לאהבה? [וכמו שדייקו חז"ל בריש פרשת פנחס ואמרו דלפי שהיו השבטים מבזים אותו וכו' (עי' סנהדרין פב:)].

וצ"ל שמפני שהדין הוא שדמו של הובעל ארמית הותר רק למקנאים קנאת ה' צבקות, ולא למי ששונא הוא לו ח"ו. לפיכך הוצרך הכתוב לייחס את פנחס לאהרן, לומר שהיה במידתו של אהרן "אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות", וא"כ כל מעשהו היה רק מתוך קנאת ה' טהורה להרבות כבוד שמים ולא ח"ו מתוך שנאה ואכזריות.

מין רה"י הגה"ח הרב אליעזר יהודה פינקל צוק"ל היה מגדולי מרביצי התורה במשך למעלה משני דורות. מעולם לא הרחיק אדם, אהב את כל אחד מבני הישיבה ולא סילק מעליו אפי' את זה שנראה היה לכל כי ראוי הוא לרחוק, עי"ז קירב את כולם לתורה.

מין רה"י שה"ת הגאון הרב חיים שמואלביץ זצלה"ה

תמונע בת מלכים היתה, בעיא לאיגורי, באת אצל אברהם יצחק ויעקב ולא קיבלוה, הלכה והיתה פילגש לאליפז בן עשיו, אמרה מוטב תהא שפחה לאומה זו ולא תהא גבירה לאומה אחרת, נפק מינה עמלק דצערניהו לישראל, מ"ט דלא איבעי להו לרחקה [רש"י: מתחת כנפי השכינה שהיה להם לגיירה. (סנהדרין צט:)].

הרי שאברהם שהיה מגייר את האנשים פסק שלא לגיירה, ואליו הצטרפו יצחק ויעקב, ואנו מבינים זאת כשיודעים אנו שנועשית אימו של עמלק, אך אעפ"כ נתבעו הם על שריחקהו.

עמלק שהוא הסט"א, כדכתיב 'מלחמה לה' בעמלק מדור דור', הוא יצא מהריחוק שריחקהו את תמונע והוא יונק את כוחו ממקום של ריחוק ופירוד.

ונראה שלא רק כדי לקרב את הבריות צריך לאהוב את הבריות, אלא יותר צריך למידה זו במקום שחייבים לרחק. כן מצאנו בסוף הפרשה: "וירא פנחס

נטפי דמע אחר מיטתו של מורנו הגאון הרב אברהם צבי שמואלביץ זצלה"ה

המוני בני הישיבה הקד', אברכים, בחורים ובוגרי הישיבה ליוו למנוחות ביום רביעי השבוע את מורנו הגאון הרב אברהם צבי שמואלביץ זצלה"ה, בן מרן ראש הישיבה הגאון הרב חיים שמואלביץ זצלה"ה.

מפאת קוצר הזמן, לא עלה בידינו ממועד הלוויית מורנו זצ"ל עד הוצאת עלון זה, להרחיב את היריעה ולתאר את דמותו המופלאה בנקיות הדעת, יראתו הקודמת לחכמתו, שקידתו המופלאה, הארת פניו, מידותיו הנעלות והנאצלות, ענוותנותו, נושא בעול עם חבירו, מסירותו לתלמידים, וכפי שהגדיר זאת בהספדו בנו הגדול הגאון שליט"א: כדי להספיד את רבינו ניתן לקרוא את כל מסכת אבות.

אך על מנת להרגיש מעט מן המעט מקצות דרכיו של רבינו זצ"ל, ישבנו עם אחד מתלמידיו הכואבים וליקטנו מפיו מספר עובדות מזווית ראייתו, בעיקר על הנהגת רבינו עם תלמידיו. יה"ר שיהיו הדברים צוהר להבין את מעט את גודל אבידת כלי החמדה שהסתלק מאיתנו ומי יתן שנזכה ע"כ לדבוק במקצת דרכיו ומעלותיו.

**

בעיניי של תלמיד, הנקודה המרכזית שאני הרגשתי בקשר עם רבינו זצ"ל, היא האהבה המיוחדת שהייתה לו לתלמידיו. אהבה מיוחדת לכל תלמיד ותלמיד באופן שאין לו דומה לו. מי שלא הרגיש את זה לא יוכל להבין זאת.

האהבה לתלמידים הייתה כל כך עמוקה ואמיתית, כאב לבנו ממש. כך היא

דברי רבותינו

דברי הימים

שהיה עסוק באותו זמן בשיחה עם מישהו אחר שהיה צריך את עזרתו.

**

כשהייתי מגיע אליו לסעודת שבת, תמיד היה רבינו מקבל אותי בסבר פנים יפות ואומר "עוד כמה דקות אנחנו מתחילים". הוא היה לומד עוד כעשר דקות ואז היו מתחילים בסעודה. כך היה נוהג גם אם הייתי מאחר. לימים הבנתי שבדרך זו הוא נוהג כדי שלא יורח תהיה הרגשה טובה ולא ירגיש שהמתינו לו.

**

רבינו היה מגיע לשמחות של תלמידיו בלי שכיבדוהו בשום כיבוד. ליוויתי אותו פעמים רבות לשמחות של תלמידים. אירעו פעמים שרבינו בהבנתו החדה הבחין רבינו כי השמחה אינה שלמה משום שבעל השמחה דחוק מאוד בכסף. רבינו יצא החוצה, חיפש מעטפה ונייר יפה, הכניס סכום כסף נכבד למעטפה, צירף אליו ברכה ונתן מתנה הגונה לבעל השמחה.

**

אחד התלמידים עבר פעם תקופה קשה והפסיק להגיע לבית מדרש. אחרי תקופה קצרה הוא חזר. הוא סיפר לי שהדבר שהחזיר אותו לבימ"ד הוא שיחת טלפון מרבינו זצ"ל. הוא לא יכל לענות לשיחה באותו זמן, אז רבינו השאיר לו הודעה מוקלטת. הוא השמיע לי את ההודעה של רבינו שהחזירה אותו לביהמ"ד: "אפיה אתה? מחכים לך. הבית מדרש מחכה לך. הציבור מחכה לך. הרבש"ע מחכה לך..." וכאן התחיל רבינו לבכות...

הודעה זו ששמורה אצלו עד היום החזירה אותו לבית המדרש.

במקרה אחר, כאשר תלמיד הפסיק להגיע לביהמ"ד, רבינו זצ"ל התקשר אליו וביקש ממנו שיבוא אליו לביתו. בדרך לבית רבינו הכין הבחור את עצמו מה יאמר לרבינו על הפסיק להגיע. אך כשהגיע לבית רבינו והתחיל לתרץ את עצמו, עצר אותו רבינו ואמר: "לא מעניין אותי התירוצים". שאל הבחור "אז למה הרבה קרא לי? רבינו שישב ליד השולחן עמוס הספרים ענה לו בטבעיות "אני צריך שתכין אתי את השיעור..." וכך התחילו מיד ללמוד יחד. תוך כדי הלימוד הבחור שאל שאלה, רבינו התלהב מאוד ואמר: "אתה שואל את שאלת הרע"א, בא נחשוב איך אפשר לתרץ את השאלה". כך המשיכו ללמוד ולהכין את השיעור כשהבחור נכנס לתוך הסוגיא. למחרת בשיעור, בפני כל התלמידים שיבח רבינו את התלמיד ואמר שהוא כיוון לרע"א. בדרך זו הוא החזיר את הבחור לספסלי ביהמ"ד.

**

שיעוריו של רבינו זצ"ל היו מופלאים בבקיאיות הרבה, בעומק עיונו ובסברתו הישרה, החדה והברורה. אביו מרן רה"י הגר"ח זצ"ל וגיסו מרן רה"י הגר"נ פרצוביץ זצ"ל שיבחו סברותיו הישרות. בהכנת שיעוריו עמל רבינו רבות כדי שיהיו הדברים ישרים, ברורים ומסודרים וייקלטו היטב אצל התלמידים.

דרכו בשיעור הייתה להביא את כל המהלכים שאמרו הראשונים והאחרונים בסוגיא מבלי לבטל אף אחת מהם. היה מקשה ומתרץ עד שהיה מביא את הסברא שנראית בעיניו יותר, אך כל זאת מבלי לבטל חלילה אף דעה אחרת, אפילו אם היה נשאר בקושיות עליה. אך סברות שאינן ישרות היה דוחה מכל וכל.

**

נוהג היה לומר בשם הגה"צ רבי חיים ברים זצ"ל שלא נברא טנק אשר יכול להילחם בסברא טובה. כאשר היה אומר סברא והיו מתווכחים איתו עליה, היה נלחם כאריה להוכיח ולבאר את חזקתה ונכונותה של הסברא.

אולם, כפי שהחשיב וייקר את סברותיו שלו, כך היה מחשיב ומייקר גם את סברות תלמידיו. אם במהלך השיעור תלמיד היה שואל שאלה על הסברא או אומר סברא אחרת אשר הייתה נראית לרבינו יותר, מיד היה משנה את השיעור ומאמץ את הסברא שאמר התלמיד שכעת הייתה נראית בעיניו יותר ישרה.

לפעמים היה מתקשר לתלמיד בשעות הלילה כדי לברר איתו היטב מה בדיוק הייתה הקושיא ששאל בשיעור או הסברא שאמר. ניכר היה שבכל עת מוחו עוסק בסברות אלו שיהיו מחודדות וישרות עד הסוף.

**

גם השפיעה דרך חינוך לתלמידים. בדרך קבע הוא היה קורא לתלמידיו "דידים". פעמים רבות היה מוחה על כך שקוראים לו 'רבה' והיה אומר "אנחנו ידידים".

**

אותה הארת פנים ואתה האבה היה מראה רבינו לכל אדם, בין אם היה זה אחד מבני משפחתו, רבנים וראשי ישיבות, תלמידיו או כל אדם אחר. את כולם קיבל באותה חביבות שמכוחה נמשכו אחריו, התקרבו אליו, נהנו ממנו עצה ותושיה, ומכוחה היה מחנך.

מי שראה את רבינו הבין היטב את מידתו של אהרן הכהן "אוהב את הבריות ומקרבן לתורה" - ע"י אהבתו לבריות היה מקרבן לתורה.

**

שמעתי ממנו פעם שסיפר על אחד מרבותיו זצ"ל בדורות הקודמים שקירב מאוד תלמיד שלא הלך בדרך הישר. תלמידים אחרים נגשו לרב ואמרו לו שהתלמיד הזה רק מראה את עצמו שהוא טוב בפני הרב, אך הוא לא באמת כך. ענה להם רבם: שיראה את עצמו בפניי טוב שוב ושוב, עד שבע"ה בסוף הוא באמת יהיה טוב.

כך היה גם רבינו זצ"ל. גם תלמיד שהיה קצת 'נופל', הוא היה מקרב אותו אליו באהבה אמיתית וכך היה משפיע עליו ומחזק אותו לחזור חזרה ללימודו ביתר שאת.

**

כשאחד התלמידים בשיעור עמד לחזור לאמריקה לצורך שידוכים, הוא נכנס להיפרד מרבינו. רבינו דיבר איתו שיחה ארוכה, לאחר מכן הביא ספר 'שיחות מוסר' וכתב ברכה ארוכה שבסיומה חתם: "בידידות - אברהם שמואלביץ". לאחר מכן הוא ליווה את התלמיד החוצה וירד איתו קצת במדרגות. התלמיד יצא החוצה, אך לפתע רבינו רץ אחריו וקרא לו "בוא חזרה, שכחתי משהו". רבינו עלה עם התלמיד חזרה לביתו, התיישב ליד השולחן, פתח את הספר והוסיף לפני שמו מילה אחת: "באהבה". הוא הושיט את הספר לתלמידו ואמר לו "עכשיו אתה יכול ללכת..."

עד כדי כך בערה בו האהבה לתלמיד.

**

הברית של אחד מבניי הייתה בשבת. לא ידעתי אם רבינו יטרח ויגיע ביום חם ברגל. אך כשהגיעה שעת הברית, רבינו נכנס בטבעיות. ניגשתי להודות לו על שטרח כל כך, אך הוא השיב לי בפשטות: "אני כאן בתור סבא".

**

בחורים הרבו להתייעץ עם רבינו בענייני שידוכים, משום שהרגישו כי רבינו מרגיש איתם יחד את ספקותיהם ובשכלו הישר והבחנתו העמוקה מיישר הוא את הספקות ומיייעץ עצה ישרה לטובתו של הבחור בנקיטת הדעת ובלי שום נגיעות אחרות. מסיבה זו רבים היו משחרים לפתחו להנות ממנו עצה ותושיה בכל דבר וענין.

פעמים רבות היה רבינו מבקש מהבחור שיחזור אליו לאחר זמן מסויים, בזמן זה היה רבינו מתאמץ, מתקשר ומדבר עם מכריו כדי לברר את הדברים לעומק כאילו היה זה אחד מבניו, ולאחר מכן היה מורה לבחור כיצד עליו לנהוג.

**

למרות שקידתו העצומה וייקור הזמן, רבינו היה מפנה את עצמו מכל עיסוקיו בכל שעה משעות היממה, לטובת תלמידיו. הטלפון היה זמין תמיד והוא היה עונה בכל שעה.

פעם אחת התעוררה בעיה רפואית אצל אחד מבני משפחתו בשעה 3 לפנות בוקר. בבוקר, כשסיפרתי על כך לרבינו, הוא ממש כעס עלי ואמר "למה לא התקשרת אלי?"

במקרה אחר, כאשר התקשרתי אליו בשעת לילה, רבינו לא ענה לטלפון. לאחר מכן, הוא התקשר אלי והתנצל מאוד על שלא יכל לענות, מפני

שהאברך רגיל ומכיר את סגנון הדיבור של רבינו. אך דעתו לא נחה מכך. הוא התקשר לאברך כדי לדבר איתו בלימוד ולפייס אותו.

למחרת הוא נתן שיחה ארוכה עד כמה צריך להיזהר מלפגוע במישהו. ביום שישי של אותו שבוע, בשיעור חומש, דיבר רבינו מהלך שלם איך צריך להיזהר מלפגוע בשני אפילו במשהו. ניכר היה שהוא היה עסוק כמה ימים בלחשוב על אותו מעשה וללמוד ע"ז מוסר.

**

כאשר נגע הדבר לפגיעה בכבודו, רבינו לא מרגיש בכך כלל. נוכחתי פעם כאשר פלוני דיבר אל רבינו בזלזול וכינה אותו בכינוי גנאי שהיה בו פגיעה של ממש. אולם רבינו לא הרגיש שום פגיעה בכבודו. לאחר שיצא אותו פלוני אמר רבינו ברחמים "איך אפשר להתנהג כך?", ניכר היה כי הוא כל כך מרחם על השני והוא כלל אינו שם לב לכך שהייתה כאן פגיעה בכבודו.

**

כאשר חשב שיש צורך להעיר למישהו, היה רבינו ממתין לשעת הכושר המתאימה כדי שיתקבלו הדברים בצורה הטובה והנעימה ביותר. היו פעמים שחזקה זמן רב ואפילו כמה שנים עד שהעיר.

**

חביבות מיוחדת הייתה לרבינו למועדי ישראל. הוא מזכיר זאת בשמחה וחדווה מיוחדת בשיעורים.

לפעמים היה מסיים את השיעור ביום חמישי קצת יותר מאוחר ואומר "זו סברא לכבוד שבת", "זו קושיא לכבוד שבת". ובראש חודש היה אומר "זו קושיא לכבוד ראש חודש". הוא היה חי את המועדים ואת המצוות שבכל זמן.

**

בפרשת שקלים הייתה לו שיחה מיוחדת להסביר את עניין השקלים. אברכים אומרים שאחרי ששמעו את השיחה פרשת שקלים הפכה אצלם למשהו אחר, שמרגישים אותו, ולא רק פרשה שקוראים אותה פעם בשנה.

**

רבינו היה נהנה מהידור מצוות המועדים. לפני סוכות הוא היה טורח לחפש אתרוג נאה. לפני חנוכה הוא הלך לחפש את הפתילות הכי טובות.

הוא חשב איזה פתילות יהיו הכי טובות, ידלקו הכי יפ ויישארו הכי הרבה זמן. פעם הוא הביא כוסית, שמן ופתילה כדי להראות לתלמידים איך להכין פתילה טובה שתהיה הכי יפה ותדלק הכי הרבה זמן. חשו אצלו את החביבות וההידור במצווה.

**

תלמיד הגיע להראות לרבינו לולב. רבינו התבונן בלולב היטב ואמר "אתה יכול למצוא יותר טוב". וכך היה עם כמה לולבים. בערב סוכות התקשר רבינו לתלמיד אך התלמיד לא ענה באותו זמן. כאשר פגש את התלמיד בשמחת בית השואבה, אמר לו רבינו "מצאתי לולב בשבילך ושמרת לי אותו..."

**

אחרי שפרצה מלחמת שמחת תורה, מסר רבינו שיחה לבני החבורה. הוא התחיל בה"ל: רבות! יש בורא עולם, יש לנו אבא גדול בשמים, אנחנו בידיים טובות!" כך הוא התחיל את השיחה, כך הוא חי כל הזמן וכך הוא הרגיש. אנחנו בידיים טובות, יש בורא עולם.

**

קצרה היריעה מלתאר את גדולת רבינו זצ"ל. יתומים היינו ואין אב. אוי מי יתן לנו תמורתו.

ימליץ טוב על הרבנית החשובה שתחי', על כל בני המשפחה, על כל התלמידים שהיו כבנים לו, על כל בני הישיבה ועל עולם התורה ועל כל כלל ישראל.

תנצב"ה

בגודל אהבתו לתלמידיו והחשיבות שהשיב את סברותיהם, היה לפעמים מתקשר לאמא של בחור שאמר סברא טובה ואומר לה: "תכניי קוגל מיוחד לשבת, הבן שלך אמר סברא ששווה להכין בשבילה קוגל..."

הייתי מלווה אותו ביום שישי חזרה לביתו אחרי השיעור חומש. בדרך הוא היה קונה דברים לכבוד שבת. פעם הוא אמר לי: "בחור שאמר סברא טובה אוכל אצלי השבוע, צריך לקנות לו משהו טוב." הוא חיפש וחיפש דבר אחרי דבר כדי שיהיה משהו טוב ומיוחד לאותו בחור שאמר סברא טובה. בסופו של חיפוש הוא קנה גלידה מיוחדת. לאחר השבת סיפר לי הבחור שבסעודת שבת, בפני כל המשפחה, רבינו הוציא את הגלידה ואמר "זה לכבוד הסברא הטובה שהוא אמרהשבווע." מתוך כך הבחור זוכר את הסברא הזו עד היום.

**

דברי הגרע"א היו אצלו קודש קדשים. היה מוסר שיעורים שלמים כדי לבאר את דברי הרע"א. פעם אמר לי לאחר הלימוד, מה הרווחנו אם בסוף תירצנו את קושיית הרע"א...

היה פעם שהיו לרבינו שני צדדים של סברות בסוגיא. הוא הלך לשאול את אחיינו הגאון הרב אשר אריאלי שיבלחט"א. רר אשר אמר לו "פשוט כמו צד אחד". בשיעור, רבינו אמר שכך אמר ר' אשר, אך היה ניכר שהוא לגמרי שלם עם הדבר. למחרת, הגיע רבינו לשיעור עם ספר שמביא את שני צדדי הסברא בשם הגאון ר' שלמה אייגר ומסיק את הסברא כפי שאמר ר' אשר. הסביר רבינו שהוא מאוד הצטער איך יתכן שהוא חשב גם צד אחר בסברא בזמן שר' אשר אמר בפשטות כצד אחד, אך כעת, כאשר ראה שר' שלמה אייגר חשב גם על הצד הזה, א"כ לא מדובר בסברא לא ישרה והוא נרגע.

**

בכל סוגיא שהיינו מדברים איתו, היה רבינו זצ"ל מונח כאילו למד אותה באותו יום.

בימי חוליו, נכנסתי פעם לבקר אותו במחלקת טיפול נמרץ. היה זה ימים ספורים אחרי שהעירו אותו, לאחר שהיה מורדם ומונשם חודש. הוא לא יכל לדבר, אך רצה לדעת מה קורה בחבורה. אמרתי לו שיש לי ראייה לסברא מדברי הרע"א. הוא סימן לי בידיו שאני אסתכל ברע"א שלו. הלכתי לבית רבינו והסתכלתי ברע"א שלו, ראיתי שהוא כתב על גיליון הספר ודן בסברא, ובסוף כתב "כן מצאתי בחמדת שלמה". היה זה במחלקת טיפול נמרץ, אחרי שהיה מורדם חודש, הוא היה מונשם ולא יכל לדבר, ומה שכתב על הגיליון היה כנראה כמה שנים קודם, אך הדברים היו חקוקים וזכורים במוחו...

**

לשיעורים היה רבינו מגיע עם הרבה ספרים. במהלך השיעור הוא היה פותח את הספרים שעליהם הוא דיבר, אך פעמים רבות נשארו ספרים שהוא לא פתח אותם במהלך השיעור. הסיבה לכך היא, מפני שכשהיה מוסר את השיעור היה אומר ומסביר את הדברים עד שראה שהם מובנים ונכנסים ללב התלמידים, לכן לא הספיק לומר את הכל. אך מי שהיה מדבר איתו אח"כ היה שומע עוד המון דברים שהכין לומר בשיעור ובסוף הוא לא הספיק לומר, עד שנגמר השיעור והיו צריכים לצאת למנחה.

בתקופת הקורונה, היה רבינו מוסר את השיעור דרך הטלפון. בשיעורים אלה הוא לא ראה את התלמידים ולא היה צריך להפסיק למנחה. רבינו היה כל כך שקוע במסירת השיעור עד שלא שם לב לזמן והשיעורים היו ארוכים יותר. פעם אחת בערב ר"ה או ערב יו"כ, הוא מסר את השיעור במשך שלוש שעות. כשסיים הוא התנצל על שהאריך כל כך.

**

בקיאותו של רבינו זצ"ל גם בכל ספרי המוסר הייתה מופלאה. הוא שלט בהם היטב כפי ששלט בכל ספרי הראשונים בסוגיא. בשיחותיו ובשיעור חומש שהיה מוסר בכל יום שישי היה מרבה להביא ולצטט אותם.

**

באחד השיעורים רבינו התווכח בחזקה עם אברך על סברא. אחרי השיעור הסתפק רבינו שמא הוא פגע בכבודו של האברך במהלך הויכוח. הוא שאל אותי האם הוא פגע באברך הזה ואמרתי לו שכנראה שלא, כיוון

Below is an English adaptation of this weeks' Parsha Preview which can be heard live every Wednesday at 2:15 PM

Looking Inward, Not Outward

Harav Hagaon Peretz Tarshish Shlita

In this week's parshah we have the berachos of Bilam, which Chazal considered including in our davening. That's a very honorable mention for Bilam, that his berachos are worthy of inclusion in the seder hatefillah. In the end, Chazal decided not to include them, out of concern for tircha d'tzibbura, but one berachah remains in our tefillah: מִה טִבּוֹ אֶהָ לְיִי וְיַעֲקֹב. It would seem, then that this berachah is unique, and that it reflects the defining virtue of Klal Yisrael, which Bilam highlighted and which we want to emphasize by including it in our tefillos.

In addition, Chazal tell us that in the end, none of Bilam's berachos were fulfilled, because Klal Yisrael were chotei and we lost the berachos. The only exception was מִה טִבּוֹ אֶהָ לְיִי וְיַעֲקֹב, which refers to the batei knessiyos and batei midrashos. This seems puzzling. What is unique about the berachah of מִה טִבּוֹ אֶהָ לְיִי וְיַעֲקֹב?

The Gemara (Bava Basra 60a) relates that when Bilam saw Klal Yisrael encamped according to its shevatim - מִיָּשְׁבֵי בְּלַעַם אֶת עֵינָיו וַיִּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל לִשְׁכָן ל - he was impressed that their doors did not face one another, and he said, "These are worthy of having the Shechinah dwell upon them."

From here we derive the concept of hezek re'iyah, which is relevant to this day: Don't look into your neighbor's house to see what's going on there. Be considerate of your neighbor. Create a safeguard to ensure that you do not see into your neighbor's house.

We Have Many Qualities!

Now, it is indeed admirable that Yidden do not look into one another's houses, but Klal Yisrael has many other laudable characteristics, as Bilam himself goes on to list. For instance, he says, מִיָּשְׁבֵי בְּלַעַם אֶת עֵינָיו וַיִּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל לִשְׁכָן ל and Rashi explains that this is a reference to the mitzvos Klal Yisrael does with afar, such as ashes of the parah adumah, which reflects the kedushah and taharah of Klal Yisrael. A non-Jew has no connection to the concept of tumas meis, and certainly not to the taharah from it. So this reflects a major spiritual advantage of Klal Yisrael. Another mitzvah done with afar is the sotah procedure, which highlights Klal

Yisrael faithfulness; there is no immorality among them.

Another praise Bilam uttered is הֵן עִם כְּלָבִיא יִקּוּם וְכֶאֱרִי יִתְנַשֵּׂא, which Rashi interprets to mean that Klal Yisrael rises like a lion to "chap arein" mitzvos: wearing tzitzis, reciting Krias Shema, laying tefillin. They won't go to sleep at night until they say Krias Shema, and that protects them from all the mazikin, so they're able to sleep without any worries.

All these maalos of Klal Yisrael are non-existent among non-Jews. Yet for some reason, none of these praises are considered for inclusion in our davening. Only mah tovu, the description of how Klal Yisrael make a point of not looking what's going on in their neighbor's home, was singled out for possible inclusion. What is so unique about this virtue of Klal Yisrael?

The Maharal (Netzach Yisrael 59) cites a Midrash that states, regarding the passuk הִנְיִי שֵׁב שְׁבוֹת אֶהְלִי וְיַעֲקֹב (Yirmiyahu 30:18):

אמר ר' שמואל בר נחמני כה אמר ה' הנני שב שבות אהלי אברהם ויצחק אין כתיב כאן אלא אהלי יעקב ומשכנותיו ארחם. וכה"א מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל

The passuk does not use the phrase "the tents of Avraham" or "the tents of Yitzchak," but describes only "the tents of Yaakov." Clearly, this reflects some unique attribute of Yaakov, who is also described as אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֶהְלִים. Why is Yaakov so inextricably linked with "tents"?

The Tents of Yaakov

The Maharal teaches that Yaakov possessed the maalah of pnimiyus. His essence belonged not to the outside world, but to his own inner, spiritual world, where he maintained a connection to Hakadosh Baruch Hu. Avraham Avinu had his avodah - his tent was open from all four sides, and Yitzchak had his own avodah as well. Yaakov's avodah was unique as well, and was reflected in the fact that his tent was closed.

We know he's there, in the tent, but he's inside. He's learning Torah not as an ish sadeh, who people see

Below is an English adaptation of this weeks' Parsha Preview which can be heard live every Wednesday at 2:15 PM

shteiging away, and who's the subject of a write-up in the paper. He's learning because there's an Eibishter in the world, because this is the emes.

How is a person zocheh to be from the yoshvei ohalim?

The Gemara teaches (Berachos 28) that in the time of Rabban Gamliel, there was a guard posted at the door of the beis midrash to prevent unauthorized people from entering. When we think of a guard, we think of someone who looks like a weightlifter or bodybuilder, and is strong enough to kick you out if you don't belong. But this guard was unique: He was able to distinguish between those who were tocho k'baro and those who were not. If you wanted to learn in the beis midrash of Rabban Gamliel, you couldn't be learning for any external reasons. It all had to be coming from your pnimiyus, and your chitzonius had to match your pnimiyus.

When the Torah says that Yaakov Avinu was an ish tam, it means that there was no difference between his exterior and his interior. Therefore, his essence was that he was yoshev ohalim. His avodas Hashem was not dependent on the acknowledgment of others.

Can You Be Like Yaakov Avinu?

How does a person prepare himself to merit a life of Torah? The answer is מַה טָּבוֹ אֶהְיֶיךָ יַעֲקֹב, that our doors don't face one another. Klal Yisrael's essence is dependent on one thing: How does Hakadosh Baruch Hu look at me? My house is not open to anyone for approval. Sure, my house is open for hachnassas orchim, but not to flaunt my avodah, and not so that others can see what I am doing.

When you live with the Ribbono Shel Olam, because that's what's important to you, then He comes to live with you. And Bilam sees that the source of the Shechinah's presence among Klal Yisrael is that they live with the Ribbono Shel Olam.

True, Klal Yisrael has many other tremendous maalos: They have tzitzis, Krias Shema, tzitzis, the parah adumah, the earth of the sotah, and many more mitzvos. Bilam says, "I can also do mitzvos!" He even brings korbanos. But living with the Ribbono Shel Olam? Bilam has no connection to that.

This is what amazes him about Klal Yisrael when he sees the Yidden encamped according to their shevatim.

The Ohr Hachaim teaches that the phrase לְשִׁבְטֵי שָׁכֵן means that each shevet recognizes its own unique maalah and is not looking to copy anyone else's maalah, but is focused on its own avodah. Bilam sees that Klal Yisrael is living in a world of pnimiyus, and the Shechinah therefore dwells among them. That's our zechus, because our houses look that way.

Today, Rachmana litzlan, we live in a world where everything we do has to be posted publicly. If we're eating out, everyone has to know about it. That's not מַה טָּבוֹ אֶהְיֶיךָ! That's Bilam's lifestyle, not Klal Yisrael's. Our maalah, the essence of Klal Yisrael, is our inward focus, and that remains forever.

We should all be zocheh to the hashraas haShechinah of מַה טָּבוֹ אֶהְיֶיךָ יַעֲקֹב.

נפלה עטרת ראשנו

שבורים ורצוצים אנו בהלקח אדוננו מעל ראשנו, אבינו רוענו מאור עינינו, אשר אמרנו בצילו נחיה, האדם הגדול בענקים, עסק בתורה כל ימיו ברוב עיון ועמקות וישרות הסברא, והיא הייתה מושו חייו, גאון בתורה ובמוסר, ביקש חכמה הרבה, דבק בתורת אבותיו הגדולים, מסר נפשו על משפחתו ותלמידיו להעמידם בקרן אורה לגדלם ולרוממם לחנכם בדרך הישרה והמסורה, ונפשם קשורה בנפשו, הלך ישר כמו שעשאו א-לוקים וההביל מאד את ענייני הכבוד, דקדק במצוות וחביבם עד למאוד, ליבו פתוח כאולם לזולתו, לכבודו, לכאוב את כאבו ולשמוח בשמחתו ושקד על טובת כל אחד ברוב דעת חכמה ועצה, מקבל כל אדם בשמחה, ידיד אמת, אוהב שלום ורודף שלום, מופלא במידותיו הנאצלות, בחסידותו וענותנותו

הגאון הגדול רבי

אברהם עבי הלוי שמואלביץ

ר"מ בישיבת מיר

בן מרן הגר"ח שמואלביץ זצ"ל ראש ישיבת מיר

חתן הגאון הצדיק רבי יהודה ליב נקריץ זצ"ל ראש ישיבת בית יוסף

הלוייתו התקיימה ביום רביעי י"א תמוז תשפ"ד ונממן בהר המנוחות

המתאבלים מרה, משפחות:
שמואלביץ, ווייס, מאירוביץ,
פרידמן, פרוינד, ברדיא, מנת

יושבים שבעה בביתו רח' עזרת תורה 2 ירושלים